

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
Кафедра суспільно-гуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

з науково-педагогічної роботи

Череднік Д.Л.

«___» _____ 20__

року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан санітарно-технічного

факультету

Шилін В. В.

«___» _____ 20__

року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор центру заочного

навчання та підвищення кваліфікації

Бугай В. С.

«___» _____ 20__

року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ОК. 1.1.03 ПОЛІТОЛОГІЯ

рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **19 Архітектура та будівництво**

спеціальність: **194 Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології**

освітньо-професійна програма: **Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології**

факультет: **санітарно-технічний**

Центр заочного навчання та підвищення кваліфікації

Харків – 2019 рік

Розробники:

Арзуманова Т. В., кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін _____

Зайончковський Ю. В., доцент кафедри _____ суспільно-гуманітарних дисциплін _____

Затверджено Науково-методичною радою Харківського національного університету будівництва та архітектури

Протокол № 13 від 19 грудня 2019 р.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін

Протокол від «12» червня 2019 року № 11

Завідувач кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін _____
(Солошенко О.М.)

Затверджено методичною комісією санітарно-технічного факультету

Протокол від «29» 11 2019 року № 14

Голова методичної комісії _____ (Бабаєва О.В.)

Затверджено секцією заочного навчання

Протокол від «16» 09 11 2019 року № 13

Голова _____ (Смачило В. В.)

Керівник групи забезпечення спеціальності

194 Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології

_____ (Жаргаєва С.)

© ХНУБА, 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна здобуття освіти
Кількість кредитів: денна – 4 заочна - 4	Галузь знань: 19 – Архітектура та будівництво	Нормативна	
	Спеціальність: 194 Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології	Мова навчання: українська	
Модулів:	Освітньо-професійна програма: Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин: денна – 120 заочна - 120		6-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	год. 36	Год. 4
		Практичні, семінарські	
		год. 18	год. 6
		Лабораторні	
		год.	
		Самостійна робота	
		год. 40	год. 84
		Індивідуальні завдання	
год. 26	26 год.		
Вид контролю: екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Політологія» є опанування студентами сукупності політичних знань для самостійної оцінки сутності та характеру сучасного політичного життя.

Вивчення даної дисципліни є одним з провідних засобів соціалізації студентства, залучення до участі в громадсько-політичному житті, виховання політико-правової культури.

Завданням політології як навчальної дисципліни є формування у студентів свідомої громадянської позиції, орієнтованої на демократичну європейську систему цінностей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- категоріальний апарат дисципліни;
- сутність основних політологічних концепцій, шкіл та напрямів розвитку політичних думок;
- маркери розвитку політичної влади в державі: політичні партії, виборчий процес і т.п.
- сутність та зміст політичних відносин, їх взаємозв'язок з іншими видами суспільних відносин;
- систему державного управління та механізм функціонування політичної влади;
- засади міжнародних відносин та основні напрямки зовнішньої політики України.

Студент повинен **вміти:**

- характеризувати сутність базових складових політичних процесів: політики, політичної влади, політичного лідерства, політичних режимів, держави, ідеології, політичної культури;
- володіти категоріальним апаратом дисципліни «Політологія»;
- аналізувати закономірності політичного розвитку суспільства, визначати місце і роль української держави в світовій політиці в умовах євроінтеграційного та північноатлантичного курсу держави;
- відстоювати власні політичні думки, формувати громадянську позицію, засновану на цінностях поваги плюралізму та толерантності;
- оцінювати сутність політичних процесів, обирати політичні орієнтири.

Компетентності та програмні результати навчання навчальної дисципліни:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ІК - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні питання у сфері гідротехнічного	ПРН 1 – Володіти соціально-гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями, формулювати ідеї, концепції з метою застосування в діяльності академічного або фахового спрямування. ПРН 2 – Оцінити значення соціально-гуманітарних, природничонаукових знань, застосовувати їх у пошуку рішень в професійній діяльності, аргументовано

<p>будівництва, водної інженерії та водних технологій, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, на основі застосування основних теорій та методів прикладних наук.</p> <p>ЗК 2 –</p> <p>Здатність аналізувати соціально значущі процеси і проблеми та використовувати основні положення соціальних і гуманітарних наук при вирішенні соціальних і професійних задач.</p>	<p>інтерпретувати їх результати.</p> <p>ПРН 18 – Вибирати комплекс необхідних гуманітарних, природничонаукових знань та професійної інформації для вирішення питань майбутньої фахової діяльності.</p> <p>ПРН 19 – На основі персоніфікованих знань брати участь у професійних тренінгах, дискусіях, обговореннях.</p> <p>ПРН 20 – На основі гуманітарних та професійних знань дотримуватися морально-етичних засад у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 21 – Виявляти, узагальнювати та вирішувати проблеми, що виникають у процесі професійної діяльності, проявляти самостійність та формувати почуття відповідальності за виконувану роботу.</p> <p>ПРН 22 – Проявляти позитивну професійну, соціальну та емоційну поведінку і адаптувати її до системи загальнолюдських цінностей.</p> <p>ПРН 23 – Оволодіння навичками працювати самостійно (кваліфікаційна робота), або в групі (лабораторні роботи, включаючи навички лідерства при їх виконанні), уміння отримати результат у рамках обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.</p>
---	---

Міждисциплінарні зв'язки дисципліна викладається у 6 семестрі з урахуванням знань з дисципліни «Історія України», який розширюється та поглиблюється за рахунок наукових історико-культурологічних матеріалів та знань з дисципліни «Історія української культури».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Політика і влада

Тема 1. Політологія як наука, її місце у суспільстві.

Політологія як наука та навчальна дисципліна. Функція та методи політології. *Політичні погляди, політична грамотність та активна громадянська позиція в системі формування загальних компетентностей фахівців в галузі будівництва та архітектури.*

Тема 2. Основні етапи розвитку політичної думки.

Розвиток політичної думки в Стародавньому світі. Політичні погляди в середні віки та епоху Відродження. Політичні погляди в добу нового часу та в новітній період. Політологія в Україні.

Вплив державного устрою Давньої Греції та Давнього Риму на формування архітектури античності. Політичні вимоги доби середніх віків та епохи Відродження в галузі архітектури. Віддзеркалення політичних думок нового та новітнього часу в архітектурній спадщині.

Тема 3. Влада і політика.

Поняття влади. Структура та генезис владних відношень. Кумулятивний ефект влади. Владні ресурси та типи влади. Поняття політики. Особливості політичної сфери діяльності. Суб'єкти та об'єкти політики. Політична та державна влада. Легітимність та легітимація влади.

Тема 4. Політична система та політичні режими.

Політична система як матеріалізована політика. Сутність та функції політичної системи. Типологія політичних систем за різними критеріями.

Поняття політичний режим. Базові параметри функціонування політичного режиму. Диктатури та демократії. Сутність тоталітаризму. Тоталітарна ідеологія та генезис тоталітарного режиму. Головні ознаки тоталітаризму в ідеологічній, політичній, соціальній, економічній підсистемах суспільства. Тоталітаризм – це репресії та війна. Історичні типи тоталітаризму (релігійний, націоналістичний, комуністичний). Поняття авторитаризму. Причини широкого поширення авторитарних політичних режимів. Характерні риси авторитаризму. Типологія авторитарних режимів (традиційні, нові та тимчасові).

Поняття демократії та організаційні форми її реалізації на практиці (пряма, плебісцитарна та представницька). Історичні типи демократії (первісна, антична рабовласницька, феодальна та ліберальна). Сучасна західна ліберальна демократія – теорія та практика. Економічна, політична соціальна та ідеологічна основи сучасної демократії. Права людини – Конституція XXI сторіччя. Протиріччя та вади демократії. Проблеми переходу від тоталітаризму до демократії. Особливості демократичного транзиту в Україні.

Тема 5. Держава – центральний елемент політичної системи.

Держава – основа інституційної підсистеми політичної системи. Два базових підходу до розуміння сутності держави. Ознаки держави. Важливість незалежності та міжнародного признання. Форма держави. Внутрішні та зовнішні функції держави. Структура державного механізму. Теорії походження держави (теологічна, антропологічна, суспільного договору, психологічна, завоювання, класового панування). Державний суверенітет, форми політичної залежності держав.

Форми державного устрою: унітарна, федеративна, конфедеративна. Форми державного правління: монархія та республіка. Конституція України на сучасному етапі. Громадянське суспільство і держава. Концепції правової та соціальної держави.

Змістовий модуль 2. Політичні партії та політичні ідеології

Тема 6. Вибори та виборчі системи

Основні способи формування органів державної влади. Вибори як базова демократична процедура. Рівні та періодичність виборів. Виборче право. Цензи. Головні етапи виборчої кампанії. Порядок висунення та реєстрації кандидатів. Виборчий зalog та абсентеїзм.

Поняття виборчої системи. Засоби маніпулювання виборчою системою. Мажоритарна система (абсолютної та відносної більшості), її недоліки та переваги. Пропорційна система – достоїнства та вади. Типи партійних списків. Виборчий поріг. Змішані виборчі системи – мажоритарно-пропорційні та пропорційно-мажоритарні. Преференціальна виборча система. Зв'язок між виборчою та партійною системами. Вибори в Україні.

Тема 7. Політичні партії, громадські організації та громадські рухи. Партійні системи.

Поняття «політична партія». Основні ознаки політичних партій. Причини виникнення і основні функції політичних партій. Типологія політичних партій. Ліви, праві та центристські партії. Централізовані, кадрові та масові партії.

Партійна система: поняття і типологія. Альтернативні та безальтернативні партійні системи. Історія української багатопартійності. Політичні партії сучасної України.

Громадські організації та громадські рухи.

Тема 8. Політична еліта та політичне лідерство.

Поняття еліт. Теорії еліт. Канали і системи рекрутування політичної еліти. Особливості еволюції політичної еліти в Україні.

Сутність політичного лідерства. Стилi та типи політичного лідерства. Імідж політичного лідера.

Тема 9. Міжнародні відносини та зовнішня політика

Поняття міжнародних відносин. Міжнародні організації. Зовнішня політика: сутність та засоби проведення. Глобалізація. Міжнародне співробітництво в сфері подолання глобальних проблем людства. ***Внесок фахівців у галузі будівництва та архітектури у подолання наслідків глобальних проблем сучасної цивілізації.***

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма		Заочна форма	
	усього	у тому числі	усього	у тому числі

		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Політика та політична система												
Тема 1. Політологія як наука, її місце у суспільстві	11	4	2			5	9					9
Основні етапи розвитку політичної думки	11	4	2			5	9					9
Влада і політика	11	4	2			5	11	2				9
Політична система та політичні режими	11	4	2			5	11		2			9
Держава-центральний елемент політичної системи	37	4	2		26	5	37	2			26	9
Разом за змістовим модулем I	81	20	10		26	25	77	4	2		26	45
Змістовий модуль II. Політичні партії та політичні ідеології												
Тема 6. Вибори та виборчі системи	11	4	2			5	12		2			10
Тема 7. Політичні партії і партійні системи	9	4	2			3	12		2			10
Тема 8. Політичні ідеології сучасного світу	9	4	2			3	10					10
Тема 9. Міжнародні відносини та зовнішня політика	10	4	2			4	9					9
Разом за змістовим модулем 2	39	16	8			15	43		4			39
Усього годин	120	36	18		26	40	120	4	6		26	84

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
	Семінар №1. Політологія як наука	2	
1	Місце політологій у системі суспільних наук		
2	Предмет та об'єкт політології		
3	Функції та методологія політичної науки		
	Семінар №2. Основні етапи розвитку політичної думки	2	
1	Платон та Аристотель – вершина античної політичної думки		
2	Теорія суспільного договору		
3	Політичні ідеї Нового часу		
	Семінар №3. Влада і політика	2	
1	Структура і генезис владних відносин. Поняття політики.		
2	Політична та державна влада.		
	Семінар №4. Політична система та політичні режими	2	2
1	Сутність, структура та функції політичної системи. Політичний режим		
2	Демократія та диктатури.		
3	Особливості демократичного транзиту в Україні.		
	Семінар №5. Держава	2	
1	Сутність та ознаки держави. Форма держави.		
2	Внутрішні та зовнішні функції держави.		
3	Конституція України про форму державного правління та форму державного устрою нашої суверенної країни.		
4	Основні етапи боротьби народу України за створення національної держави.		
	Семінар №6. Вибори та виборчі системи	2	2
1	Основні способи формування органів державної влади.		
2	Основні типи виборчих систем, їх недоліки та переваги.		
3	Еволюція виборчої системи незалежної України		
	Семінар №7. Партії та партійні системи	2	2
1	Сутність, структура та базові функції політичної партії.		
2	Типологія політичних партій.		
3	Партійна система: поняття і типологія. Проблеми формування політичної системи незалежної України.		
	Семінар №8. Політичні ідеології сучасного світу	2	
1	Політична ідеологія: поняття і структура.		
2	Найбільш поширені політичні ідеології сучасного світу.		

	Семінар №9. Міжнародні відносини та зовнішня політика	2	
1	Зовнішня політика – сутність та засоби проведення. Дипломатія та війна.		
2	Головні цілі зовнішньої політики держави.		
3	Геополітика та геостратегія.		
	Разом	18	6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Політологія як наука, її місце у суспільстві	5	9
2	Основні етапи розвитку політичної думки	5	9
3	Влада і політика	5	9
4	Політична система та політичні режими	5	9
5	Держава-центральный елемент політичної системи	5	9
6	Вибори та виборчі системи	5	10
7	Політичні партії і партійні системи	3	10
8	Політичні ідеології сучасного світу	3	10
9	Міжнародні відносини та зовнішня політика	4	9
	Всього	40	84

7. Індивідуальні завдання

/п	Вид індивідуального завдання	Семест	Найменування завдання	Об'єм завдання	Кількість годин на виконання	
					Денна форма	Заочна форма
1	Збір та обробка джерел та літератури із запропонованої тематики науково-дослідного завдання	1	Шляхи реалізації соціальної політики в галузі архітектури	Конспект зібраного матеріалу, ксерокопії, фотокопії історичних джерел	10	10
2	Написання конспекту, підготовка доповідей на семінари та засідання круглих столів за тематикою, що досліджується. Написання науково-дослідної роботи (у вигляді реферату, наукової статті)	1	: український та світовий досвід	Текст доповіді на засідання круглого столу, колоквиум, студентську наукову конференцію. Текст науково-дослідної роботи (обсяг 0.5 друк. Арк..)	10	10

3	Апробація теми дослідження. Підготовка слайд-презентацій та виступів на засіданнях наукового гуртка «Кліо», студентських наукових конференціях, круглих столах, колоквіумах з темою науково-дослідницької роботи	1		Презентація в програмі power-point	5	5
4	Захист науково-дослідної роботи.	1		Текст роботи (0,5 друк.арк) або тез виступів на конференціях (тези доповідей обсягом 0,2 друк.арк. кожна)	1	1
5	Всього годин				18	18

Індивідуальне завдання «Шляхи реалізації соціальної політики в галузі екології: український та світовий досвід»

Мета. Проаналізувати шляхом збору, обробки та аналізу джерел та літератури особливості реалізації соціальної політики в країнах світу, визначаючи характерні риси та відмінності на прикладі країн світу.

Вимоги. Збір, обробка отриманих джерел. Аналіз джерел, літератури та написання наукового дослідження, спираючись на отримані власні результати та матеріали виданих джерел та історіографії. Порівняльний аналіз досвіду соціальної політики в галузі архітектури в зарубіжних країнах. Розробка шляхів впровадження позитивного досвіду вирішення даної проблематики європейських країн в Україні.

Студентам пропонується на основі аналізу закордонного досвіду дослідити низку питань:

- Роль влади та бізнесу в зміні екологічного законодавства;
- Екологічна безпека як інструмент соціальних змін в суспільстві, покращення становища соціальних верств;
- Формування громадської думки та громадських організацій з метою боротьби за досягнення екологічних рішень;
- Боротьба з забрудненням довкілля шляхом залучення пересічних громадян до суспільно-політичного життя.

Роль і місце в процесі вивчення дисципліни.

Виконання індивідуального завдання допомагає студентам визначити особливості реалізації соціальної політики в галузі архітектури на прикладі певної країни, розробити шляхи впровадження позитивних зарубіжних результатів в українські реалії з метою створення умов для розвитку та оптимального функціонування соціальних відносин, всебічного розкриття творчого потенціалу людини, її сутнісних сил, досягнення в суспільстві суспільної злагоди і стабільності.

8. Методи навчання

Провідною формою організації навчального процесу залишається **лекція**. Лекції проводяться за різними методиками - узагальнені, оглядові, проблемні, дискусійні, актуальні тощо. На невеликих потоках доцільно проведення лекцій-конференцій. Викладачі широко застосовують презентації теоретичного матеріалу у **POWER POINT**. Головна мета лекції – допомогти студентам глибоко вивчити найбільш складні теоретичні положення і важливі історичні події. Лекція в багатьох випадках полегшує вивчення предмета, самостійну роботу, підготовку до семінарів, заліків, іспитів. Обов'язково ведеться запис назви теми, плану лекції і літературних джерел та провідних положень теми. На практичних заняттях, що проводяться у складі навчальних груп, переважає відробітка навичок діалогової форми засвоєння дисципліни «Політологія», перевірка рівня засвоєння студентами самостійно набутих знань шляхом **співбесіди, виконання тестів, термінологічних диктантів, обговорення** підготовлених студентами **рефератів та індивідуальних творчих завдань, виконання контрольних робіт**. В останні роки добре зарекомендували себе **семінари – диспути, семінари - круглі столи, використання методик «бліц-опитування» та «перехресного опитування»**. Самостійна робота складається із індивідуальної роботи студентів та самостійної роботи під керівництвом викладача, зокрема, складання **хронологічних таблиць, тезаріусу, виконання творчих та теоретичних завдань, підготовка презентацій в POWER POINT, написання наукової роботи**.

Підсумковою формою контролю знань студентів є **екзамен**.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль якості засвоєння матеріалу теми проводиться у вигляді: усне опитування; письмові роботи (поточні контрольні роботи); виконання теоретичних завдань (складання схем, таблиць тощо); підготовка творчих завдань; оцінка за підготовленим ІНДЗ; виконання тестових завдань; виконання хронологічних та термінологічних диктантів; підготовка повідомлень; написання та захист рефератів; складання хронологічних таблиць; підготовка доповідей; виконання творчих завдань.

Модульний контроль якості засвоєння навчальної програми проводиться у вигляді модульних контрольних робіт.

Підсумковий контроль якості засвоєння навчальної програми проводиться у вигляді заліку.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота					ІЗ	Підсумковий тест (екзамен)	Сума		
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5				T6	T7
18-30					12-20		6-10	0-40	60-100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення навчальної дисципліни представлено: навчальним контентом, методичними вказівками, засобами діагностики (питання для модульного (поточного) контролю, питання для підсумкового контролю, комплекти ККР).

- Арзуманова Т. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Політичні процеси та інститути». – Харків: ХНУБА, 2018. – 113 с.

- Арзуманова Т. В. Методичні вказівки до проведення індивідуальної роботи з дисципліни «Політичні процеси та інститути». – Харків: ХНУБА, 2018. – 21 с.

- Арзуманова Т. В., Кравченко О. В. Методичні вказівки до проведення семінарських занять з дисципліни «Політичні процеси та інститути». – Харків: ХНУБА, 2018. – 52 с.
- Воронянський О. В., Зайончковський Ю.В., Романова С.С. Політологія з модулем «Україна, Європа, світ»: підручник. — Харків, ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2018. — 180с.
- Зайончковський Ю.В. Методичні вказівки до проведення індивідуальної роботи з курсу «Політологія». – Х.: ХНУБА, 2016. – 52 стор.
- Осіпов О.М. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з курсу «Політологія». – Х.: ХНУБА, 2016. – 48 стор.

12. Рекомендована література

Базова

1. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: Навч. посіб. — 8-е вид., перероб. і доп. — К., 2012. — 466 с. - Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.cul.com.ua/preview/politol_geley.pdf
2. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та семінарських занять з навчальної дисципліни “Політологія” / уклад.: М. П. Требін, Г. Ю. Васильєв, Л. М. Герасіна та ін. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. – 60 с. - Електронний ресурс. – Режим доступу: http://acs.nlu.edu.ua/materials/files/sociology_and_polit/0015/01.pdf
3. Осіпов О.М. Політологія. Учбовий посібник. – Донецьк, 2013. – 349 стор.
4. Перегуда Є.В. Політологія: навчальний посібник / Є.В. Перегуда, В.Ф. Панібудьласка, В.Л. Семко, Н.І. Рижко, С.Д. Місержи, В.Л. Стеценко, В.Л. Згурська, В.П. Третяк. – К.: КНУБА, 2011. – 216 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.knuba.edu.ua/doc/politic/pos_polit.Pdf
5. Політологія: методичні матеріали до семінарських занять : навчально-методичний посібник для всіх спеціальностей / Ярослав Комарницький, Оксана Зелена. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2013. – 51 с. - Електронний ресурс. – Режим доступу: http://kpspddpu.ucoz.ua/_ld/0/14...2013.pdf
6. Політологія: Навчальний посібник / Щедрова Г. П., Барановський Ф. В., Карчевська О. В., Мазур О. Г., Михайловская О. Г., Новакова О. В., Пашина Н. П., Пробийголова Н. В. - Луганськ: Вид-во СНУІм. В.Даля, 2011. - 304 с. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://librarysnu.at.ua/s_8_maya_2015/politologija_posibnik_2011.pdf
7. Політологія: навчальний посібник / [М. П. Гетьманчук та ін.] ; за заг. ред. д-ра іст. наук, проф. М. П. Гетьманчука. - К. : Знання, 2011. - 415 с. –

Електронний ресурс. – Режим доступу: http://libfree.com/143830855-politologiyapolitologiya_getmanchuk_mp.html

8. Політологія : навч.-метод. комплекс / Укл. С.М. Швидюк. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2013. – 68 с. - Електронний ресурс. – Режим доступу:

<http://arr.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/868/1/%D0%A8%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D1%8E%D0%BA-%D0%9D%D0%9C%D0%9A%20%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>

Допоміжна

1. Бевз Т.А. Феномен «революція» у дискурсах мислителів, політиків, науковців / Монографія. – К., 2012. – 176 с. – Режим доступу: http://www.ipiend.gov.ua/img/monograph/file/fenomen%20revolution_site_151.pdf

2. Бережанський Г. І. Співвідношення легітимності та легальності державної влади: теоретико – правовий аспект / Г. І. Бережанський // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. – Серія: Юриспруденція. – 2014. - № 11. – Т. 2. – Режим доступу: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc11/part_2/16.pdf

3. Вегеш М. М. Політологія: підручник. – К.: Знання, 2008. – 384 с. - Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-60.html>

4. Держава і суспільство в Україні: історія і сучасність / За ред. д.і.н. О.М.Майбороди – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2013. – 184 с. – Режим доступу: http://www.ipiend.gov.ua/img/monograph/file/state%20and%20society_site_178.pdf

5. Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці: аналітична доповідь / за ред. О.М.Майбороди. – К.: ІПіЕНД ім.І.Ф.Кураса НАН України, 2013. – 376 с. – Режим доступу: http://www.ipiend.gov.ua/img/monograph/file/dergava_site_173.pdf

6. Дмитрашко С. ТОТАЛІТАРНІ РЕЖИМИ: ІДЕОЛОГІЧНЕ ОБґРУНТУВАННЯ ЦІЛЕЙ, ФОРМ І МЕТОДІВ ВОЛОДАРЮВАННЯ / С. Дмитрашко // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2012. - № 24. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Unir/2012_24/09.pdf

7. Дмитрашко С. НАЦИСТСЬКИЙ РЕЖИМ: ТЕОРЕТИКО – ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ВЗАЄМОВПЛИВІВ ПОЛІТИЧНОЇ ІДЕОЛОГІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ/ С. Дмитрашко //Сборник научных трудов Sworld. – 2014. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer34/455.pdf>

8. Духаніна Т. І. Державна влада в Україні в контексті глобальних трансформацій/ Т. І. Духаніна // Вісник НАДУ. – 2014. - №2. – Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2014/06/2014-2-11.pdf>

9. Жаровська І. М. Інститут відповідальності державної влади в умовах розвиненого суспільства / І. М. Жаровська// Право і суспільство. – 2015 . - № 3. – Режим доступу: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2015/4_2015/part_3/5.pdf

10. Історія правових та політичних учень. Навчально – методичний посібник / Т. Андрусак. – Львів, 2010. – Режим доступу: <http://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/02/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85-%D1%82%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85-%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D1%8C-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83%D0%BC.pdf>
11. Калиніна А. О. Від класичного тоталітаризму до тоталітарної демократії / А. О. Калиніна // Актуальні проблеми політики. – 2014. - № 52. – Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/371/Kalynina%20Vid%20klas1.pdf?sequence=1>
12. Калиніна А. О. Виникнення тоталітаризму: умови формування та типологія / А. О. Калиніна // Актуальні проблеми політики. – 2014. - № 51. – Режим доступу: [file:///C:/Users/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F/Downloads/appol_2014_51_35%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F/Downloads/appol_2014_51_35%20(1).pdf)
13. Кармазіна М. С. Між історією і політикою / М. С. Кармазіна. – К.: ПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. – 560 с. – Режим доступу: http://www.ipiend.gov.ua/img/monograph/file/miz_istorieu_site_188.pdf
14. Кривенко С. Порівняльний аналіз дискурсу недемократичних та демократичних режимів [Електронний ресурс] / Соломія Кривенко // – Вісн. Львів. нац. ун-ту імені Івана Франка. – Львів, 2012. – Вип 3. – С. 249–257. – Серія «Філософсько-політологічні студії». – Режим доступу: http://old.filos.lnu.edu.ua/bulletin_philosophy/ua/docs/visnyk03/articles/26.pdf
15. Кузнецов А.О., Владіміров М. В. Державна влада як суспільно-політичний феномен / А. О. Кузнецов, М. В. Владіміров // Теорія та практика державного управління. – 2011. - № 30. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2010-3/doc/1/07.pdf>
16. Мазур Л. В. МІСЦЕ ТА РОЛЬ ІДЕОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ / Л. В. Мазур // Науковий часопис національного університету імені М. П. Драгоманова. – Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. – 2013. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/6353/1/Mazur.pdf>
17. Макиавелли Н. Государь. – Електронний ресурс. – Режим: <https://bookmate.com/reader/kWGCvZ3O>
18. Політичні механізми формування громадянської ідентичності в сучасному українському суспільстві / Аналітична доповідь. – К.: ПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2014. – 96 с. – Режим доступу: http://www.ipiend.gov.ua/img/monograph/file/political%20mechanism_site_186.pdf
19. Політичні технології регулювання міжетнічної та міжкон-фесійної взаємодії у новітніх українських реаліях: аналітична доповідь / За ред. д. політ. н. С. Ю. Римаренка. – К.: ПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2014. – 188 с. – Режим доступу:

http://www.ipiend.gov.ua/img/monograph/file/political%20technologies_site_184.pdf

20. Політологія: підручник /Ф.М. Кирилюк, М.І. Обушний, М.І. Хилько .- К, 2004 – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/category/38/68/44/>

21. Політологія: підручник / Ю.М.Розенфельд, Л.М.Герасіна, Н.П.Осіпова, М.І.Панов, О.М.Сахань, О.В.Ставицька - Харків, Право, 2001. - Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://radnuk.info/pidrychnuku/polit/271-rozenfeld.html>

22. Суперечності ідентичностей в Україні та шляхи їх регулювання в контекстах політики громадянської консолідації української нації / Аналітична доповідь. – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. – 160 с. – Режим доступу: http://www.ipiend.gov.ua/img/monograph/file/superechnosti_193.pdf

23. Цюрупа М.В., Ясинська В.С. Основи сучасної політології: Підручник для студентів ВУЗів. - К.: Кондор, 2009. - 354 с. - Електронний ресурс. – Режим доступу: http://libfree.com/123464287-politologiyaosnovi_suchasnoyi_politologiyi_tsyurupa_mv.html

24. **Україна в міжнародних відносинах. Енциклопедичний словник-довідник. – Вип. 6: Біографічна частина: Н–Я / Ред. кол.: М. М. Варварцев (відп. ред.), С. В. Віднянський (кер. авт. кол.), О. М. Горенко, О. А. Іваненко (відп. секр.), А. Ю. Мартинов. НАН України. Інститут історії України. — К.: Інститут історії України, 2016. – 370 с. - - Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua/?libid=10919>**

25. Українська багатопартійність: політичні партії, виборчі блоки, У 41 лідери (кінець 1980-х – початок 2012 рр.). Енциклопедичний довідник / За ред. М. Кармазіної. – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. – 588 с. – Режим доступу: http://www.ipiend.gov.ua/img/monograph/file/bagatopartiynist_site_146.pdf

26. Українська культура: цивілізаційний вимір / Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій. – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. – 496 с. – Режим доступу: http://www.ipiend.gov.ua/img/monograph/file/rafalskyi_kultura_192.pdf

27. **Фрицький Ю. О.** Правове регулювання політичної і державної влади в Україні / О. Ю. Фрицький // Вісник університету «Україна». – 2011. - №14. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Visunukr/2011_14/frytskyiy.pdf

28. Шляхтун П.П. *Політологія* (теорія та історія політичної науки): Підручник. - К.: Либідь, 2002. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://npu.edu.ua!/e-book/book/html/D/iplp_kspd_Shlahtun_Politologia/

29. Юрій М.Ф. Політологія. – К.: Видавництво КТН, 2006. - Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/category/38/64/44/>

13. Інформаційні ресурси

1. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса
НАН України // <http://www.ipiend.gov.ua/?mid=1>
2. Бібліотека ХНУБА
3. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г.Короленка.
Харків 61003, пров. Короленка, 18.
4. Харківська обласна універсальна наукова бібліотека.
Харків 61000, вул. Кооперативна, 13/2
5. Інформаційно – довідковий сайт ХНУБА.